

Załącznik do Uchwały Nr VIII / 76 / 03
Rady Powiatu Zawierciańskiego
z dnia 26 czerwca 2003 roku.

POWIAT ZAWIERCIAŃSKI

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2003-2013**

Zawiercie, dnia 26 czerwca 2003 roku.

I. WPROWADZENIE

Podstawa prawna opracowania programu:

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz.776 z późn. zm.)
Art.35a. „Do zadań powiatu należy :

1) opracowywanie zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie z 2002 r. przyjęta Uchwałą Nr XL / 418 / 02 Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 23 maja 2002 r. zakłada stworzenie zintegrowanego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym oraz opracowanie programu działań w tym zakresie do końca czerwca 2003 r.

Cele opracowania programu:

- budowa zintegrowanego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym;
- usystematyzowanie działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie;
- pełna realizacja zadań powiatu wynikających z ustaw;
- podnoszenie świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- podnoszenie wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie postrzegania niepełnosprawności;
- stworzenie formalnej podstawy aplikowania o środki na realizację powyższych celów.

Wprowadzona z dniem 1.01.2002 roku nowelizacja ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych przewiduje opracowywanie przez powiaty programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w trzech wyżej wymienionych zakresach. Jednocześnie mamy świadomość, że zakres funkcjonowania i udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym powinien obejmować wszystkie dziedziny życia społecznego zarówno w ujęciu instytucjonalnym jak i nieformalnym. Dlatego też program odnosi się do wielu dziedzin życia społecznego co do których wiemy, że osoby niepełnosprawne napotykać na bariery funkcjonalne utrudniające pełne korzystanie z praw a nawet wykonywanie obowiązków obywatelskich.

W swoim wymiarze praktycznym program będzie wykorzystywany jako formalna podstawa do aplikowania o dodatkowe środki, które pozwolą podjąć działania systemowe. Nie ukrywamy, że jest to kluczowa przesłanka opracowania programu, bowiem przy obecnej skali dochodów Powiatu jedynie alternatywna forma pozyskania dodatkowych środków pozwoli na realizację przedstawionych założeń.

2. Definicje i ujęcia niepełnosprawności

a) ustawowe:

niepełnosprawność - oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

znaczny stopień niepełnosprawności to stan, w którym osoba ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy albo jest zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymaga w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

umiarkowany stopień niepełnosprawności to stan, w którym osoba ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy albo zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymaga czasowej lub częściowej pomocy w celu pełnienia ról społecznych.

lekki stopień niepełnosprawności to stan, w którym osoba ma naruszoną sprawność organizmu powodującą w sposób istotny obniżoną zdolność do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaka wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się rekompensować przy pomocy przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych lub środków technicznych.

niepełnosprawność u osób do 16 roku życia występuje jeżeli mają one naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodująca konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

b) ujęcia naukowe:

Niepełnosprawność w znacznie szerszym rozumieniu nie jest jedynie rezultatem uszkodzenia ciała czy choroby ale raczej wynikiem barier społecznych, ekonomicznych, fizycznych jakie napotyka w środowisku. Osoby niepełnosprawne posiadają te same prawa co wszyscy obywatele jednak w życiu codziennym, społecznym napotykają przeszkody (bariery), które nie pozwalają im z tych praw korzystać¹

Wszelkie definicje niepełnosprawności można ująć w dwóch aspektach:

- indywidualnego modelu niepełnosprawności opartego na założeniu, że niepełnosprawność jest osobistą tragedią jednostki, gdy problem polega na funkcjonalnych ograniczeniach lub psychologicznych ubytkach będących skutkami niepełnosprawności. Natomiast złagodzenie tych skutków może nastąpić poprzez likwidacje komplikacji zdrowotnych lub funkcjonalnych ograniczeń jednostki.

¹ „Osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej” s.2 wyd. Integracja, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej Warszawa 2003r.

- społecznego modelu niepełnosprawności, który oparty jest na założeniu, że niepełnosprawność powstaje w skutek przeszkód i barier doświadczonych przez osobę dotkniętą. Zatem nie indywidualne ograniczenia są przyczyną niepełnosprawności ale niedostarczanie przez społeczeństwo odpowiednich usług oraz niezaspokajanie potrzeb osób nie w pełni sprawnych bowiem ich potrzeby nie są dostatecznie brane pod uwagę w organizacji społeczeństwa.

Mając na uwadze zakres działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Zawierciańskim zarówno jeden jak i drugi model niepełnosprawności jest charakterystyczny dla tego obszaru. Należy jednak założyć, mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę stanu faktycznego, że znacznie więcej jest do zrobienia w sferze funkcjonalnej osób niepełnosprawnych związanej z likwidacją barier występujących w związku ze społecznym modelem niepełnosprawności.

Oczywiście analizując problem niepełnosprawności należy pamiętać o definiowaniu niepełnosprawności / inwalidztwa w ujęciu prawnym i biologicznym. Ujęcie prawne zostało już zaprezentowane powyżej. Są to zatem, krótko rzecz ujmując osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności (stopień niepełnosprawności), orzeczenie o zakresie i czasie niezdolności do pracy (orzecznictwo ZUS). Natomiast niepełnosprawność w ujęciu biologicznym może dotyczyć osób nie posiadających wspomnianych wyżej orzeczeń i polega na indywidualnym odczuciu osoby co do pełnego zakresu wykonywania określonych czynności lub ról społecznych.²

3. Dane statystyczne na temat niepełnosprawności

Osoby niepełnosprawne stanowią ok. 10% społeczeństwa Unii Europejskiej co stanowi ok. 37 mln osób. Według prognoz, po przyjęciu nowych państw członkowskich, ta liczba zwiększy się do ok. 50 mln osób.³

Na dzień dzisiejszy w skali kraju dane statystyczne na temat zjawiska niepełnosprawności oparte są głównie na danych o niepełnosprawności potwierdzonej prawnie czyli dotyczy osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności. Według opracowania wydanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pt. „Osoby Niepełnosprawne w Polsce” w 2000 roku liczba osób niepełnosprawnych prawnie w Polsce stanowi 14.9% ludności ogółem, natomiast w województwie śląskim 11%.

Osoby

- ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub jego odpowiednikiem) - 21,3% ogółu niepełnosprawnych
- umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 35,9%

² „Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce”, B.Balcerzak-Paradowska red.IPiSS Warszawa 2002r

³ „Osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej” s.2 wyd.Integracja, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej Warszawa 2003r.

- lekkim stopniem niepełnosprawności - 37,8%
- osoby posiadające orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym - 4,9%

Zebrane dane odnoszą się również do wykształcenia osób niepełnosprawnych

- podstawowe i niepełne podstawowe - 48,6%
- zasadnicze zawodowe - 24,9%
- średnie ogólnokształcące - 5,8%
- policealne średnie zawodowe - 16,4%
- wyższe - 4,2%

Natomiast aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych kształtowała się następująco:

- osoby niepełnosprawne aktywne zawodowo - 19,2% ogółu niepełnosprawnych
- osoby zatrudnione stanowiły - 15,7% ogółu niepełnosprawnych
- osoby bezrobotne - 18,1% ogółu niepełnosprawnych (województwo śląskie 14,3%)

Warto zacytować podsumowanie wspomnianego opracowania , które może stanowić również punkt wyjścia dla analizy zbiorowości osób niepełnosprawnych w Powiecie Zawierciańskim bowiem dane, które zostaną przedstawione poniżej przekładają się w zasadniczej mierze na niektóre tezy w nim zawarte:

1. Zbiorowość osób niepełnosprawnych jest statystycznie starsza, znacznie gorzej wykształcona, znacznie mniej mobilna zawodowo i uboższa.
2. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną z punktu widzenia stopnia i rodzajów niepełnosprawności, wieku, wykształcenia i innych cech społeczno-demograficznych.
3. Niższy poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych dotyczy wszystkich grup wiekowych. Oznacza to również, że i młodzież niepełnosprawna jest znacznie gorzej wykształcona. Zatem nierówność szans w starcie w dorosłe życie wynikająca z niepełnosprawności zostaje pogłębiona poprzez gorsze przygotowanie do życia zawodowego.
4. Niskiemu poziomowi aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych towarzyszy jednocześnie zjawisko bezrobocia a trudności w znalezieniu pracy potęguje niski poziom kwalifikacji, niższa dyspozycyjność i mobilność osób niepełnosprawnych.
5. Dla większości osób niepełnosprawnych i ich rodzin trudna sytuacja materialna w połączeniu z niewielkimi możliwościami jej zmiany w oparciu o osobistą zaradność i aktywność stanowi barierę nie do pokonania w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb i rozwiązaniu problemów jakie rodzi niepełnosprawność.

3a). Dane na temat niepełnosprawności w Powiecie Zawierciańskim

Dla określenia społeczności osób niepełnosprawnych w Powiecie Zawierciańskim niezbędne było uzyskanie wszelkich danych znajdujących się w różnych instytucjach świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz tych, które nadają prawny status niepełnosprawności czyli instytucji orzecznicych.

Niestety te dane są często nieporównywalne ze sobą i zawierają margines błędu wynikający np. z różnego zasięgu terytorialnego działalności tych instytucji oraz różnego stopnia uszczegółowienia tych danych. Niestety dopóki nie zostaną opublikowane dane uzyskane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku dokładne ustalenie populacji osób niepełnosprawnych w powiecie nie będzie możliwe.

Biorąc jednak pod uwagę dane przekazane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności - ogólna liczba osób uznanych w sensie prawnym za niepełnosprawne kształtuje się w granicach 13 460 osób. W około 128 tysięcznym Powiecie stanowi ona 10,4% populacji. Jak widać wskaźnik ten mieści się w granicach średnich wartości określonych na poziomie ogólnokrajowym i wojewódzkim.

W tej zbiorowości osoby

- ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub jego odpowiednikiem) to ok.10% ogółu niepełnosprawnych w powiecie
- umiarkowanym stopniem niepełnosprawności ok. 35%
- lekkim stopniem niepełnosprawności ok. 53%

Bardziej szczegółowo można przyrzeć się jedynie danym PZON, który w latach 2001-2002 wydał 2236 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz niepełnosprawności i prowadzi szczegółową statystykę danych dotyczących osób zaliczonych do niepełnosprawnych w tym również dzieci do 16 roku życia.

Ogólna liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności - 1871

Stopnie niepełnosprawności:

- znaczny - 473, co stanowi 25 % ogólnej liczby osób orzeczonych
- umiarkowany - 933, co stanowi 49 %
- lekki - 465, co stanowi 24%

Jak widać dane te nie są porównywalne z liczbami ogólnymi uzyskanymi z podsumowania informacji z różnych organów orzeczniczych. Wynika to z faktu, że organy te orzekają dla innych celów bezpośrednio powiązanych z ustaleniem prawa do świadczeń rentowych. Dlatego też tak ważne jest ustalenie skali niepełnosprawności w całości, bowiem dane poszczególnych instytucji analizowane odrębnie nie dają pełnego obrazu zbiorowości osób niepełnosprawnych. Dla przykładu analiza stopni niepełnosprawności w Powiatowym Zespole wykazuje, że zdecydowanie najwięcej jest osób z orzeczonym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności natomiast dane ZUS wskazują, że ten procent jest największy w odniesieniu do osób z częściową niezdolnością do pracy czyli lekkim stopniem niepełnosprawności jest największa, co w znaczący sposób wpływa na ogólne dane na temat niepełnosprawności w Powiecie.

Wracając jednak do analizy danych Powiatowego Zespołu, w tej zbiorowości kobiety stanowią 47 % a mężczyźni 53%.

Osoby w wieku :

- 16-25 lat - 462 co stanowi 24% ogólnej liczby osób orzeczonych
- 26-40 lat - 266 co stanowi 14%
- 41- 60 lat - 693 co stanowi 37%
- 61 lat i więcej - 450 co stanowi 24%

Wykształcenie:	
niepełne podstawowe	- 8 %
podstawowe	- 41%
zasadnicze zawodowe	- 24 %
średnie	- 20 %
wyższe	- 4 %

Zdecydowana większość bo aż 93% osób , które zakwalifikowano do osób niepełnosprawnych nie jest zatrudniona. Zatem aktywność zawodowa tej grupy osób niepełnosprawnych jest bardzo niska. Kształtuje się bowiem na poziomie zaledwie 7%.

Istotne dane na temat osób niepełnosprawnych korzystających z systemu pomocy społecznej uzyskano już w 1999r. podczas kompletowania danych do dokumentu pod nazwą „Diagnoza problemów społecznych w pomocy społecznej powiatu zawierciańskiego”. Wtedy to 26,7% klientów pomocy społecznej wskazało, że przyczyną ubiegania się o świadczenia jest ich niepełnosprawność lub niepełnosprawność członka rodziny a 8,5% wskazało na długotrwałą chorobę.

Z uzyskanych danych wynika, że osoby niepełnosprawne to druga po osobach bezrobotnych , co do wielkości grupa klientów ośrodków pomocy społecznej. Warto przyjrzeć się bliżej tej grupie; 61,8% to kobiety, 38,2% mężczyźni. Zdecydowana większość osób wnioskujących o pomoc miała wykształcenie podstawowe 38,5% oraz zasadnicze zawodowe. Ten poziom wykształcenia może mieć związek z możliwościami radzenia sobie z zaistniałą sytuacją - alternatywnym zarobkowaniem i poziomem dochodów. 63,3% osób wnioskujących o świadczenia z pomocy społecznej pobiera rentę inwalidzką. Można domniemywać, że skoro pomimo otrzymywania świadczenia rentownego są one zmuszone dodatkowo korzystać z pomocy społecznej ich świadczenia rentowne są na poziomie najniższym lub osoby te potrzebują dodatkowych usług o charakterze opiekuńczym. Sytuacja staje się jednoznaczna w przypadku osób niepracujących, których w tej grupie było aż 19,3%. Aż 44% osób w tej grupie prowadzi jednoosobowe gospodarstwa domowe a 57% osób urodziło się po 1950 roku co oznacza, że są to osoby w wieku aktywności zawodowej.

II. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie

1. Opieka zdrowotna i rehabilitacja lecznicza

Usługi medyczne na rzecz osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych realizowane są przez wszystkie jednostki organizacyjne Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Powiecie Zawierciańskim. Funkcjonują w nich poradnie realizujące świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznej opieki ambulatoryjnej.

Z danych statystycznych wynika, że w np. w 2002 roku do grupy czynnego poradnictwa w podstawowej opiece zdrowotnej zostało zakwalifikowanych 5568 osób w tym 3539 dzieci. Usługi podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są w poradniach ogólnych i poradniach dla dzieci. W przypadku niesprawności ruchowej pacjenta, świadczenia lekarskie i pielęgniarskie wykonywane są w domu, w formie tzw. wizyt domowych. W roku 2002 zrealizowano 12 379 takich wizyt.

W ramach kontraktu na świadczenie usług podpisano umowę na świadczenie usług z zakresu pielęgniarskiej opieki długoterminowej. Z tej formy pomocy mogą korzystać osoby obłożnie i przewlekle chore przebywające w domu, którzy ze względu na istotne problemy zdrowotne wymagają udzielania systematycznych świadczeń zdrowotnych o charakterze higieniczno-pielęgnacyjnym. Aktualnie z usług w tym zakresie korzysta 51 osób. Jednakże faktyczne potrzeby przewyższają wysokość kontraktu.

Problemem dla pacjentów niepełnosprawnych jest trudność w pokonywaniu barier architektonicznych, dlatego poradnie neurologiczne, rehabilitacyjne i dwa zakłady rehabilitacji, które najczęściej świadczą usługi dla osób niepełnosprawnych zlokalizowane są na parterze budynku. Ilość zrealizowanych świadczeń w wymienionych poradniach i zakładach rehabilitacyjnych przedstawia się następująco:

- poradnia neurologii dziecięcej	- 2 145 porad,	114 zabiegów
- poradnie neurologiczne	- 20 288 porad,	12 149 zabiegów
- poradnia rehabilitacyjna	- 1 875 porad,	27 906 zabiegów
- poradnia rehabilitacyjna dla dzieci	- 1 321 porad,	18 233 zabiegi

Jak wynika z zestawienia przedstawionego poniżej w większości budynków wielokondygnacyjnych ZLA brak podjazdów i dźwigów osobowych. Zgodnie z przyjętym programem dostosowawczym Zakładu dla poszczególnych placówek (obiektów) w trzech budynkach na terenie miasta Zawiercia zostały już opracowane projekty budowy dźwigów osobowych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych.

Z danych uzyskanych ze Szpitala Powiatowego w Zawierciu wynika, że pracownicy szpitala, a zwłaszcza personel medyczny mają dobre rozeznanie o stopniach niepełnosprawności pacjentów, jednak szpital nie prowadzi statystyk w tym zakresie.

Osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności korzystające z usług ambulatoryjnych szpitala obsługiwane są poza kolejnością.

Szpital oraz ZLA prowadzą od kilku lat programy profilaktyczne i zdrowotne:

- w zakresie walki z paleniem papierosów,
- promocji zdrowia wśród kobiet w ciąży,
- w zakresie zapobiegania chorobom układu krążenia,
- oddział noworodkowy uczestniczy w programie powszechnych, przesiewowych badań słuchu u noworodków, mającym na celu wczesne diagnozowanie wad słuchu u noworodków,
- program zdrowotny „prostata”,

- program zdrowotny „wady postawy”.

Poradnia noworodkowa zapewnia ciągłość opieki nad noworodkami po wyjściu ze szpitala i udziela matkom szczegółowych informacji i instrukcji również w zakresie postępowania i opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi.

Lekarze pediatrzy zajmują się wczesnym rozpoznaniem wad rozwojowych i kwalifikowaniem noworodków i dzieci młodszych do grup dyspanseryjnych a usługi specjalistyczne w zakresie opieki nad dziećmi z różnego rodzaju niepełnosprawnością realizowane są w poradniach:

- neurologii dziecięcej
- preluksacyjnej
- wad postawy
- rehabilitacji dzieci i młodzieży.

2. Dzieci i młodzież niepełnosprawna

W związku ze zmianą przepisów dotyczących ustalania uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego, która przewiduje jego uzyskanie pod warunkiem posiadania orzeczenia o niepełnosprawności można założyć, że znacząca większość dzieci do tej pory pobierających taki zasiłek na podstawie zaświadczeń lekarskich została już poddana procedurze orzekania w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Dlatego też dane Zespołu są w tym przypadku podstawą analizy.

W roku 2002 i w pierwszych miesiącach 2003r. do osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami (vide zapis ustawowy) zaliczono:

- 430 dzieci do 16 roku życia
- 153 osoby pomiędzy 16 a 18 rokiem życia otrzymało orzeczenie o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności.

z tej liczby:

64%	to dzieci w wieku 8-16 roku życia
21%	w wieku 4-7 roku życia
14%	w wieku 0-3 roku życia

- 24% tych osób ma orzeczoną niepełnosprawność z tytułu wrodzonych lub nabytych ciężkich chorób metabolicznych, układu krążenia, oddechowego, moczowego, pokarmowego, układu krzepnięcia i inne znacznie upośledzające sprawność organizmu, wymagające systematycznego leczenia w domu i okresowo, leczenia szpitalnego;
- 11% dzieci jest niepełnosprawnych w powodu wad wrodzonych i schorzeń o różnej etiologii prowadzących do niedowładów, porażen kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytną rąk lub utrudniające samodzielne poruszanie się;
- 8% dzieci orzekanych to dzieci z upośledzeniem umysłowym począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że dane te nie pokrywają się wprost z danymi Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Wydziału Edukacji a wpływa na to fakt, że z oczywistych powodów nie wszystkie dzieci niepełnosprawne trafiają do poradni, a rodzice często jak widać nie informują szkoły o chorobie dziecka powodującej niepełnosprawność.

Z danych przedstawionych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Zawierciu wynika, że w ostatnim roku do kształcenia specjalnego skierowano:

<i>Rodzaj niepełnosprawności</i>	<i>0-3 lat</i>	<i>przedszkola</i>	<i>Klasa I-III</i>	<i>Klasa IV-VI</i>	<i>Gimnazjum</i>	<i>Szkoły ponadgimnazjalne</i>
<i>Niepełnosprawni ruchowo</i>			4	3	2	3
<i>Zaburzenia sprzężone, choroby przewlekłe</i>			3	3	2	2
<i>Niedosłyszące</i>		2	2	2	2	
<i>Niedowidzące</i>			2	3	1	1
<i>Lekkie upośledzenie umysłowe</i>			19	5	11	3
<i>Umiarkowane upośledzenie umysłowe</i>		4	10	9	3	
<i>Znaczne upośledzenie umysłowe</i>		2	6	2	5	
<i>Wczesne wspomaganie rozwoju</i>	5					
Razem	5	8	46	28	26	9

Orzeczenia do nauczania indywidualnego

<i>0-3 lat</i>	<i>przedszkole</i>	<i>Klasa I-III</i>	<i>Klasa IV-VI</i>	<i>Gimnazjum</i>	<i>Szkoły ponadgimnazjalne</i>
-	-	14	25	22	11

Orzeczenia do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych: 16

Dzieci i młodzież niepełnosprawna z terenu powiatu zawierciańskiego wypełniają obowiązek nauki w szkołach ogólnie dostępnych oraz w Zespole Szkół Specjalnych w Zawierciu.

Powiat Zawierciański	liczba dzieci niepełnosprawnych	przedszkola	szkoły podstawowe	gimnazja
	ogółem	31	88	37
	w oddziałach integracyjnych	-	15	3
	w oddziałach specjalnych	10	-	-

Ponadto do Zespołu szkół Specjalnych uczęszcza 254 uczniów w tym do:

szkoły podstawowej - 73 uczniów
gimnazjum - 81 uczniów

zasadnicza szkoła zawodowa -100 uczniów

Obiekt zajmowany przez szkołę ma charakter tymczasowy, jednakże szkoła podstawowa znajduje się w miejscu bez barier architektonicznych dla niepełnosprawnych ruchowo dostosowano odpowiednio sanitariaty i wjazd do szkoły.

Obecnie, obiekty szkół ponad gimnazjalnych Powiatu Zawierciańskiego nie są dostosowane do kształcenia młodzieży niepełnosprawnej. We wszystkich budynkach występują bariery architektoniczne.

3. Działania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz usługi pomocy społecznej.

Zakres działań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

a) rehabilitacja społeczna

- turnusy rehabilitacyjne to forma rehabilitacji społecznej połączona z wypoczynkiem trwająca 14 dni. Organizatorami turnusów są instytucje i jednostki które uzyskały zezwolenie na ich organizowanie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadanie dofinansowania pobytu osób niepełnosprawnych na turnusach rehabilitacyjnych zgodnie z zapisami ustawowymi. Skalę tych dofinansowań w latach 1999-2002 obrazuje poniższa tabela:

<i>LP</i>	<i>rok</i>	<i>liczba wniosków</i>	<i>liczba dofinansowań</i>	<i>% pokrycia potrzeb</i>
1	1999	557	516	93%
2	2000	584	504	86%
3	2001	713	303	42%
4	2002	730	276	37%

- likwidacja barier funkcjonalnych

Ta forma dofinansowania przewidziana jest dla tej grupy osób niepełnosprawnych, której niepełnosprawność powoduje znaczne utrudnienia w funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania i najbliższym otoczeniu. W pojęciu barier funkcjonalnych mieszczą się bariery architektoniczne i bariery w komunikowaniu się. Jednakże zakres możliwych do wykonania inwestycji jest bardzo duży i elastyczny. Wysokość limitów środków przekazywanych w latach 1999-2002 do powiatu na realizację tego zadania pozwalała na wykonywanie najbardziej niezbędnych prac budowlanych w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz zakup usług czy urządzeń stanowiących podstawę funkcjonowania i komunikowania się osób niepełnosprawnych.

Dofinansowywano zatem:

- montaż podnośników hydraulicznych dla osób niepełnosprawnych;
- budowę podjazdów do domu osoby niepełnosprawnej;
- układanie powierzchni antypoślizgowych w domach i mieszkaniach osób niepełnosprawnych;
- wyrównanie powierzchni, likwidacja progów;
- zakup dyktafonu dla niewidomego studenta;

- dofinansowanie utrzymania psa przewodnika osoby niepełnosprawnej;
- dostosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo;
- zakup komputerów dla niepełnosprawnych uczących się dzieci i osób młodych;
- zakup faxu dla rodziny osób głuchoniemych;
- usługi lektorskie dla osób niewidomych studiujących;
- zakup urządzeń wspomagających z łózkami dla osób z niedowładem kończyn górnych i dolnych.

Na dzień dzisiejszy dla pełnej realizacji złożonych w latach 1999-2002 wniosków potrzeba ponad 700 tysięcy złotych, zwłaszcza że 40% z tych wniosków to relatywnie bardzo kosztowne prace remontowo- budowlane.

<i>LP</i>	<i>rok</i>	<i>liczba wniosków</i>	<i>limit</i>	<i>liczba dofinansowań</i>	<i>% pokrycia potrzeb</i>
1	1999	8	84 999	7	88%
2	2000	61	64 613	10	16%
3	2001	73	112 771	13	18%
4	2002		<i>Ustawa budżetowa nie przewidywała przekazania powiatom środków na ten cel</i>		

- dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych

Celem realizowanego zadania jest ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych, których zakup pomimo finansowania przez kasę chorych nadal w znaczący sposób obciąża samą osobę niepełnosprawną. Zatem osoby te mogły ubiegać się o dofinansowanie różnicy do pełnej kwoty limitu kasy chorych udziału własnego w zakupie sprzętu ortopedycznego lub środka pomocniczego lub 150% limitu kasy chorych. W ten sposób osoby niepełnosprawne mogły zakupić wiele niezbędnych przedmiotów bezpośrednio ułatwiających funkcjonowanie w społeczeństwie, których wartość niejednokrotnie przewyższała możliwości finansowe osób niepełnosprawnych. Były to następujące środki pomocnicze i sprzęt ortopedyczny:

- pasy ortopedyczne
- buty ortopedyczne
- kule, laski inwalidzkie
- balkoniki i podpórki do chodzenia
- wózki inwalidzkie
- poduszki i materace przeciwoleżynowe
- szkła okularowe
- aparaty słuchowe z wkładkami usznymi
- cewki urologiczne
- pieluchy anatomiczne i pieluchomajtki
- protezy piersi
- peruki w przebiegu leczenia chorób nowotworowych
- foteliki dla dzieci z porażeniem mózgowym
- parapodia

<i>LP</i>	<i>rok</i>	<i>liczba wniosków</i>	<i>liczba dofinansowań</i>	<i>% pokrycia potrzeb</i>
-----------	------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

1	1999	118	111	94%
2	2000	200	170	85%
3	2001	277	180	65%
4	2002	213	86	40%

b) Rehabilitacja zawodowa

- organizacja nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.

Ta forma wspomagania pracodawców ma na celu tworzenie miejsc pracy przeznaczonych wyłącznie dla osób niepełnosprawnych tak aby z biegiem czasu mogły swobodnie funkcjonować w środowisku pracowniczym. Pracodawca ma obowiązek zapewnić osobie niepełnosprawnej zarówno odpowiednie warunki pracy jak i przewidziane przepisami warunki socjalne, oraz zatrudniać osoby niepełnosprawne przez okres co najmniej 54 miesięcy. Przez taki właśnie okres pracodawca ma obowiązek sprawozdawczy wobec PCPR z zatrudniania osób niepełnosprawnych na utworzonych stanowiskach. Pracodawcy najczęściej zatrudniają osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności (77%). Niestety nadal do rzadkości należy zatrudnienie przez pracodawcę osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności (1%).

Średni zwrot kosztów utworzenia jednego stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej utrzymywany jest na porównywalnym poziomie od czterech lat i wynosi ok. 22 000 zł. Ta kwota jest większa lub mniejsza w zależności od oceny jaką uzyska pracodawca po zastosowaniu kryteriów kwalifikacji zatwierdzonych przez Radę Powiatu.

Istotną rzeczą przy okazji omawiania tego zadania jest refundacja wynagrodzeń osób niepełnosprawnych zatrudnionych na utworzonych stanowiskach. Wysokość tej refundacji jest ustalana z każdym pracodawcą w drodze negocjacji; średnio była to kwota 973,41 zł Pracodawca w celu otrzymania refundacji ma obowiązek co miesiąc przedkładać komplet wymaganych dokumentów dotyczących zatrudnienia osoby niepełnosprawnej a co drugi miesiąc, jeżeli dokumenty nie budzą wątpliwości ,otrzymuje refundację w kwocie nie większej niż ustalona w drodze negocjacji.

<i>lp</i>	<i>rok</i>	<i>liczba wnioskowana stanowisk pracy do utworzenia</i>	<i>liczba stanowisk wynikająca z zawartych umów</i>	<i>% pokrycia potrzeb</i>
1	1999	122	108	89%
2	2000	63	18	29%
3	2001	24	18	75%
4	2002	12	4	33%

- pożyczki dla osób niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Jest to forma rehabilitacji zawodowej mająca na celu usamodzielnienie osoby niepełnosprawnej i jej finansowe uniezależnienie. Oczywiście dotyczy tych osób, które są w stanie same zająć się działalnością gospodarczą lub wyznaczą do tego swoich

pełnomocników. Nie ulega jednak wątpliwości, że jest ona przeznaczona tylko dla tych, którzy mają potencjał i rokujący powodzenie pomysł. Jeszcze w roku 1999 do PCPR o udzielenie pożyczki wpłynęło 14 wniosków rok później już tylko 7 a w 2001 zaledwie trzy ryzyka działalności na własną rękę. W latach 1999-2002 udzielono 15 pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Rozwijane działalności to: usługi rekreacyjne, usługi dekarcko-ciesielskie, handel obwoźny, usługi transportowe, mechanika samochodowa, stacja diagnostyczna, rzemiosło artystyczne, działalność rolnicza, usługi informatyczne i księgowo.

<i>lp</i>	<i>rok</i>	<i>liczba wniosków</i>	<i>liczba udzielonych pożyczek</i>	<i>% pokrycia potrzeb</i>
1	1999	14	10	71%
2	2000	7	2	29%
3	2001	3	3	100%
4	2002	<i>Zadanie nie było realizowane – brak wniosków osób niepełnosprawnych</i>		

4. Zadania domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych

Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu jest placówką dla osób przewlekle psychicznie chorych. Przebywają w nim 193 osoby, które również w sensie prawnym są osobami niepełnosprawnymi. Dom świadczy usługi w zakresie: potrzeb bytowych mieszkańców (miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież i obuwie, utrzymanie czystości), usług opiekuńczych (pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, pomocy w załatwianiu spraw osobistych), wspomagających (np. udział w terapii zajęciowej, podnoszenie sprawności i aktywizowanie mieszkańców, umożliwienie zaspokajania potrzeb religijnych i kulturalnych, zapewnienie warunków do rozwoju samorządności mieszkańców, zapewnienie przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności do informacji o tych prawach).

5. Osoby niepełnosprawne korzystające z usług pomocy społecznej

Należy również wspomnieć w odniesieniu do danych przedstawionych wcześniej o grupie osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w zakresie usług i świadczeń świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej. Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu rocznym MPiPS za 2001r. ze świadczeń pomocy społecznej takich jak zasiłki stałe, okresowe, celowe i w naturze lub innej pomocy w formie usług skorzystało w Powiecie Zawierciańskim 1425 rodzin osób niepełnosprawnych oraz 87 rodzin osób przewlekle chorych. Te rodziny argumentowały konieczność skorzystania z usług pomocy społecznej, właśnie niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą członków rodziny lub własną.

6. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych realizowana przez Powiatowy Urząd Pracy.

Część osób posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub równoważne w wieku aktywności zawodowej bardziej lub mniej aktywnie poszukuje pracy.

Aktualnie w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu figuruje 212 osób niepełnosprawnych, natomiast szczegółowa specyfikacje przedstawia poniższa tabela.

<i>stopień niepełnosprawności</i>	<i>liczba osób niepełnosprawnych</i>		
	<i>ogółem</i>	<i>w tym: bezrobotni</i>	<i>w tym: poszukujący pracy</i>
znaczny	6	1	5
umiarkowany	52	22	30
lekki	154	96	58
ogółem	212	119	93

Tę grupę osób niepełnosprawnych należy również przeanalizować pod względem wykształcenia:

<i>poziom wykształcenia</i>	<i>liczba osób niepełnosprawnych</i>		
	<i>ogółem</i>	<i>w tym: bezrobotni</i>	<i>w tym: poszukujący pracy</i>
wyższe	5	3	2
policealne i średnie zawodowe	54	25	29
średnie ogólne	16	5	11
zasadnicze zawodowe	71	42	29
podstawowe	66	44	22
ogółem	212	119	93

Jak wynika z przedstawionych danych i bezpośrednich kontaktów pracowników PUP, bariery zdrowotne i brak kwalifikacji zawodowych odpowiednich do wymagań rynku pracy powodują duże trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Ograniczenie skali bezrobocia osób niepełnosprawnych, to nie tylko rozwiązanie problemów bytowych ale również szansa na pełne włączenie w środowisko społeczne, usamodzielnienie i uaktywnienie, dające w efekcie możliwość rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Na rynku pracy w latach 2000-2002 pojawiło się relatywnie dużo ofert pracy dla osób niepełnosprawnych ale w tej grupie mamy do czynienia przede wszystkim z problemem niedostatecznych kwalifikacji. Natomiast u części pracodawców, którzy utworzyli stanowiska pracy z dofinansowaniem z PFRON występuje zjawisko dużej rotacji pracowników.

<i>rok</i>	<i>Liczba ofert pracy</i>	<i>Liczba skierowanych osób niepełnosprawnych</i>	<i>Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych</i>

2000	136	190	122
2001	97	207	95
2002	113	200	118

Osoby niepełnosprawne korzystały w latach 2000-2002 ze wszystkich form usług oferowanych przez Urząd Pracy:

rok	Poradnictwo zawodowe		szkolenia
	Klub pracy	Porady zawodowe	
2000	5	13	6
2001	3	19	26
2002	0	6	8

7. Stan budynków użyteczności publicznej stanowiących mienie Powiatu

Wnikliwa analiza stanu budynków użyteczności publicznej stanowiących zasób Powiatu dokonana przez Wydział Gospodarki Mieniem wykazała następujący stan faktyczny:

ilość samodzielnych budynków	42
powierzchnia użytkowa budynków w m ²	77 547,21
powierzchnia gruntu w m ²	335 354,60
kubatura w m ³	527 946,66

LP	Nazwa	Stan na 31.05.2003
1	Miejsca postojowe dla samochodów , z których korzystają osoby niepełnosprawne	12
2	Dojścia do wejść do budynków dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	13
3	Pochylnie umożliwiające osobom niepełnosprawnym dostęp do budynku	7
4	Dźwigi zapewniające osobom niepełnosprawnym konieczny dostępna kondygnacje użytkowe	5
5	Wejścia do budynku przystosowane do ruchu osób niepełnosprawnych	11
6	Pomieszczenia higieniczno-sanitarne przystosowane dla osób niepełnosprawnych	19
7	Kabina natryskowa przystosowana dla osób	7

8. Instytucje pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w Powiecie działające na rzecz osób niepełnosprawnych

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ IRZĄDZE
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ KROCZYCE
MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ŁAZY
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ OGRODZIENIEC
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ PILICA
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ PORĘBA
MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ SZCZEKOCINY
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ WŁODOWICE
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ZAWIERCIE
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ŻARNOWIEC
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY dla osób z zaburzeniami psychicznymi
(koedukacyjny) IRZĄDZE
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY ZAWIERCIE
KLUB NIEPEŁNOSPRAWNYCH FENIX ZAWIERCIE
DZIENNY DOM POMOCY ZAWIERCIE
DOM POMOCY SPOŁECZNEJ dla osób przewlekle psychicznie chorych ZAWIERCIE
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE ZAWIERCIE
POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ZAWIERCIE
PUNKT WCZESNEJ REWALIDACJI DZIECI
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ

9. Organizacje pozarządowe w Powiecie działające na rzecz osób niepełnosprawnych

FUNDACJA „PODZIEL SIĘ Z INNYMI” im. HENRYKI RUDZKIEJ ZAWIERCIE
POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ
POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW, RENCISTÓW I INWALIDÓW
POLSKI CZERWONY KRZYŻ
POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH
STOWARZYSZENIE CHORYCH Z PRZEPUKLINĄ OPONOWO-RDZENIOWĄ RP
STOWARZYSZENIE CHORYCH NA STWARDNIENIE ROZSIANE, ICH OPIEKUNÓW
I PRZYJACIÓŁSTOWARZYSZENIE „DAJ SZANSE”
TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI ZAWIERCIAŃSKIEJ
REGIONALNA FUNDACJA POMOCY NIEWIDOMYM

III. PLANOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH w latach 2003-2013

1. Utworzenie zakładu opiekuńczo- leczniczego

Na terenie powiatu jest mocno odczuwalny brak placówki zapewniającej pomoc i opiekę ludziom starszym, przewlekle i obłożnie somatycznie chorym. Dla potrzebujących tego rodzaju wsparcia powiat poszukuje miejsc w domach pomocy społecznej i zakładach opiekuńczo-leczniczych na terenie całego województwa. Czas oczekiwania na miejsce w tych placówkach wynosi od roku do kilku lat, co niejednokrotnie dla osób starszych, szczególnie samotnych, jest dramatem.

Uruchomienie niewielkiego, o zasięgu lokalnym zakładu opiekuńczo-leczniczego rozwiązałoby ten problem.

Zakład opiekuńczo-leczniczy udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem pielęgnację i rehabilitację osób nie wymagających hospitalizacji, oraz zapewnia im środki farmaceutyczne i materiały medyczne, pomieszczenie i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia, a także opiekę w czasie organizowanych zajęć kulturalno-rekreacyjnych. Najkorzystniejszym sposobem uruchomienia i funkcjonowania zakładu jest zawarcie umowy z odpowiednią instytucją zlecającą usługi z zakresu opieki medycznej (Narodowy Fundusz Zdrowia)

2. Zintegrowany system pomocy osobom niepełnosprawnym

- utworzenie banku kompleksowej informacji dla osób niepełnosprawnych
Realizacja programu przewiduje:
 - uruchomienie cyklu szkoleń i wykładów dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, pracowników sfery pomocy społecznej oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Wykładowcami i prowadzącymi szkolenia będą specjaliści na co dzień pracujący w różnego typu instytucjach (ZUS, Urząd Skarbowy, PIP, Urząd Pracy, OPS-y, PCPR)
 - utworzenie sieci punktów doradczo- informacyjnych mających za zadanie systematyczne i indywidualne przekazywanie informacji osobom niepełnosprawnym. Punkty będą dostępne w wybrany dzień tygodnia na terenie całego powiatu. Każdy ze specjalistów realizujący program według harmonogramu będzie udzielał porad z zakresu swojej specjalności. W każdym punkcie będą dostępne materiały informacyjne opracowane przez specjalistów.
 - powstanie punktu informacji internetowej przy PCPR, gdzie każda osoba zainteresowana zdobyciem informacji w zakresie tematycznym związanym z pomocą społeczną oraz zakresem uprawnień osób niepełnosprawnych będzie mogła po uprzednim poinstruowaniu znaleźć odpowiednie strony internetowe.
- dofinansowanie zaopatrzenia w podstawowy sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny, środki pomocnicze również w zakresie nie realizowanym przez resort zdrowia;
- utworzenie wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego
We współpracy z organizacjami pozarządowymi planuje się uruchomienie wypożyczalni opartej na dostawach nowego i używanego sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego (również z zagranicy). Zakłada się również możliwość sponsorowanego zakupu nowego sprzętu, który będzie wypożyczany osobom niepełnosprawnym.
PCPR będzie również prowadził bank informacji na temat sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego, jego dostępności i cenach na rynku.
Realizacja dopłat do zakupu sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych co roku znajdzie się w planie finansowym podziału PFRON na poszczególne

zadania. Priorytetem w przydzielaniu dofinansowań są przedmioty, które zwiększają samodzielność osoby niepełnosprawnej.

- propagowanie i dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Organizowane corocznie Powiatowe imprezy sportowe i turystyczne takie jak Rodzinny Gwieździsty Złot Rowerowy, Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Haliny Snopkiewicz, Powiatowe Święto Ziemiaka, Dni Kultury Ludowej i inne organizowane przez gminy i organizacje pozarządowe, będą miały na celu wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i dążenie do pełnej integracji ze sprawnymi rówieśnikami poprzez czynne włączenie ich do pełnego udziału w w/w imprezach.

Podczas trwania imprez organizatorzy będą się starali zapewnić warunki dla umożliwienia uczestnictwa osobom niepełnosprawnym. Imprezy o charakterze promocyjnym i kulturalnym umożliwią prezentację kultury i sztuki tworzonej przez osoby niepełnosprawne i wymianę doświadczeń pomiędzy wszystkimi uczestnikami spotkań.

- utworzenie Centrum Integracji Społecznej

We współpracy z organizacjami pozarządowymi planuje się utworzenie Centrum w którym odbywać się będą spotkania integracyjne osób podlegających wykluczeniu społecznemu oraz spotkania tych osób ze społecznością lokalną. Głównym celem działalności będzie kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie odpowiednich pozycji społecznych. Będzie ponadto prowadzona terapia mająca na celu wspomaganie rozwoju psychofizycznego oraz rozwoju osobowego, terapia psychologiczno-pedagogiczna, współdziałanie ze środowiskiem w celu zapewnienia maksymalnego udziału w życiu kulturalnym i społecznym oraz przygotowanie do podjęcia pracy zarobkowej. Realizacja zadania poprzedzona będzie gruntowną diagnozą problemu społecznego wykluczenia. Adresatami projektu będą osoby niepełnosprawne, bezdomni, uzależnieni, chorzy psychicznie, bezrobotni, opuszczający zakład karny i nie posiadające własnych dochodów.

- likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się

Realizacja dofinansowań likwidacji barier w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych każdego roku znajdzie się w planie finansowym podziału środków PFRON na poszczególne zadania. Priorytetem w realizacji tego zadania będzie likwidacja barier u osób niepełnosprawnych ruchowo w zakresie likwidacji barier uniemożliwiających swobodne wydostanie się z domu i poruszanie się wewnątrz budynku.

We współpracy z poszczególnymi gminami zostaną podjęte działania w celu systemowej likwidacji barier funkcjonalnych w miejscach użyteczności publicznej w celu zwiększenia ich dostępności dla osób niepełnosprawnych.

System dopłat do zakupu sprzętu technicznego będzie w szczególności obejmował dzieci i młodzież niepełnosprawną uczącą się, dla której posiadanie takiego sprzętu będzie przełamaniem barier w komunikowaniu się.

Program zakłada funkcjonowanie przynajmniej jednego autobusu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych w każdej z gmin powiatu. Realizacja będzie odbywać się w ścisłej współpracy z przewoźnikami publicznymi działającymi na terenie powiatu.

Celem umożliwienia korzystania osobom niepełnosprawnym z indywidualnych przewozów zakładamy zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób

niepełnosprawnych, który będzie spełniał funkcję doraźnego lub cyklicznego transportu w przypadku konieczności przewożenia osoby niepełnosprawnej, gdy inne środki transportu nie mogą być wykorzystane.

- rozszerzanie działalności istniejącego oraz utworzenie nowych warsztatów terapii zajęciowej.

Na terenie Powiatu zgodnie z założeniami przyjętej w 2002 roku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powstał Warsztat Terapii Zajęciowej. Ta forma rehabilitacji przeznaczona jest dla osób niepełnosprawnych w znacznym stopniu, których niepełnosprawność wyklucza zatrudnienie na otwartym rynku pracy a nawet w warunkach specjalnie stworzonych. Rehabilitacja odbywa się poprzez pracę w specjalnie przygotowanych pracowniach. Elementami uzupełniającymi są rehabilitacja ruchowa (sala rehabilitacyjna) i rehabilitacja społeczna uczestników. Zakłada się w latach 2003-2013 zwiększenie liczby uczestników WTZ do 40 osób a co za tym idzie rozszerzenie działalności istniejącego a także utworzenie jeszcze co najmniej jednego warsztatu.

- rozwijanie wczesnej rewalidacji dzieci niepełnosprawnych

Przy współdziałaniu Regionalnej Fundacji Osób Niewidomych w Chorzowie w dniu 01.10.2000r. otwarto Punkt Wczesnej Rewalidacji dla Dzieci Niewidomych i Niedowidzących ze sprzężoną niepełnosprawnością.

Punkt świadczy kompleksowo rehabilitację dzieciom od pierwszych miesięcy życia. Zasadniczą formą pracy jest praca w środowisku rodzinnym (lub w miejscu pobytu) dziecka. Po zgłoszeniu się rodziców z dzieckiem zostaje dokonana ocena przez lekarza: neurologa, okulistę oraz psychologa. Po zdiagnozowaniu opracowywany jest indywidualny plan terapii. Zespół – psycholog lub pedagog i rehabilitant ruchu dojeżdżają do miejsca zamieszkania dziecka, gdzie we współpracy z rodzicami realizują program terapii. Zakłada się rozwijanie działalności punktu tak aby podobnymi usługami mogły być objęte wszystkie dzieci niepełnosprawne już w pierwszych miesiącach życia bez względu na rodzaj niepełnosprawności.

3. Program naprawczy Domu Pomocy Społecznej

Sytuacja mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu wynika z wielu wzajemnie uwarunkowanych czynników, oddziałujących prawie na wszystkie sfery ich egzystencji. Największy wpływ mają głównie warunki mieszkaniowe i bytowe, medyczno-rehabilitacyjne, problemy opiekuńcze, struktura zawodowa i fachowość personelu, a pewnym zakresie także wzajemne relacje pomiędzy mieszkańcami Domu a lokalną społecznością. Wszystkie te czynniki, działając kompleksowo, kształtują ostatecznie standard życiowy mieszkańców.

Warunki mieszkaniowe panujące w Domu są dalekie od standardu wyznaczonego w tym zakresie odpowiednim aktem prawnym. Nadmierne zagęszczenie pokoi leży u podstaw powszechnie zresztą obserwowanego zjawiska wyobcowania mieszkańców, któremu towarzyszy dominujące prawie wszędzie poczucie tymczasowości, brak większych więzi uczuciowych z miejscem zamieszkania, a nawet obojętności wobec miejsc swego stałego przebywania, które stają się zunifikowane i bezosobowe.

Znacznie ograniczona jest działalność rehabilitacyjna i terapeutyczna, również ze względu na brak możliwości lokalowych. Te i szereg innych czynników spowodowały konieczność opracowania programu naprawczego Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Opracowanie i wdrożenie programu naprawczego wynika również z art.55a ustawy o pomocy społecznej.

Program naprawczy DPS w Zawierciu zawiera:

- dane dotyczące aktualnej bazy materialnej oraz kierunki jej modernizacji i reorganizacji,
- opis obowiązujących norm, zadań, procedur regulujących funkcjonowanie społeczności mieszkańców
- analizę zatrudnienia, która pozwoli określić politykę personalną zmierzającą do osiągnięcia optymalnej struktury organizacyjnej

Poszczególne elementy Programu obejmują wszystkie sfery działalności i odnoszą się do potrzeb mieszkańców.

4. System współdziałania z sektorem pozarządowym

Dotychczasowe doświadczenia współpracy pomiędzy sektorem publicznym i pozarządowym w powiecie dotyczą przede wszystkim dziedziny pomocy społecznej. Mimo jednakże niewątpliwego postępu, jaki nastąpił na rzecz zbliżenia obu sektorów w ostatnich latach, można stwierdzić, że strony nie są w pełni przygotowane do podjęcia współpracy. Aby zmienić ten stan rzeczy, niekorzystny dla obu stron, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie podjęło się roli koordynatora służb społecznych i sektora pozarządowego w sferze pomocy społecznej w powiecie. Dotyczy to również zakresu zadań wykonywanych na rzecz osób niepełnosprawnych.

- bank informacji o organizacjach pozarządowych

Spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych zorganizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ujawniło duże rozproszenie w zakresie działalności tych organizacji. Okazało się bowiem, że sami działacze nie mają rozeznania co do ilości, miejsc i zakresów funkcjonowania swych „partnerów”. Tym samym powstał wniosek o opracowanie informatora w tym zakresie, który poszerzony o informacje o pozostałej działalności sfery pomocy społecznej stanowiłby kompendium wiedzy o strukturach pomocowych w powiecie. Taki informator będzie sukcesywnie uzupełniany i poszerzany o wszelkie informacje związane również z zakresem działań organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych działających i realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.

5. Program realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Celem programu jest właściwe ukierunkowanie i usystematyzowanie działań Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu umożliwiających zapewnienie zatrudnienia maksymalnej liczbie osób niepełnosprawnych zgłaszających potrzebę podjęcia pracy, zgodnie z ich kwalifikacjami oraz predyspozycjami psychofizycznymi.

Realizacja powyższego celu możliwa będzie poprzez kontynuację następujących działań:

- rzetelne informowanie o prawach i szansach zawodowych osób niepełnosprawnych- poradnictwo (informacja wizualna na tablicach ogłoszeniowych, informacja bezpośrednia na stanowisku pośrednictwa pracy, informacja bezpośrednia w poradnictwie zawodowym, działalność popularyzatorska)
- bieżąca analiza rynku pracy pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych (badania potrzeb pracodawców- analiza składanych wniosków dotyczących tworzenia nowych miejsc pracy

pod kątem poszukiwania pracowników, analiza bezrobocia w oparciu o bilans zarejestrowanych osób niepełnosprawnych)

- aktywizacja zawodowa grupy osób bezrobotnych (indywidualne rozmowy doradcze, określenie warunków zdrowotnych i predyspozycji psychofizycznych pod kątem przyszłej pracy)
- Promocja zatrudnienia przy wykorzystaniu możliwości przewidzianych przez przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- inspirowanie i wspieranie prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej (informowanie o możliwości uzyskania pożyczki na rozpoczęcie indywidualnej działalności gospodarczej, zachęcanie osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej do udziału w kursach małego biznesu)
- dostosowanie kwalifikacji zarejestrowanych osób niepełnosprawnych do potrzeb lokalnego rynku pracy i wymagań pracodawców poprzez prowadzenie szkoleń i przekwalifikowań zwiększających ich szanse na podjęcie zatrudnienia (analiza potrzeb szkoleniowych zgłaszanych przez osoby niepełnosprawne pod kątem lokalnego rynku pracy oraz indywidualnych możliwości zdrowotnych i potrzeb pracodawców wynikających ze zgłaszanych ofert, organizowanie szkoleń i przekwalifikowań w ramach realizacji programów celowych
- pozyskiwanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (źródła: zakłady pracy chronionej, zakłady tworzące miejsca pracy przy udziale środków PFRON, podejmowanie indywidualnej działalności gospodarczej, otwarty rynek pracy)

6. Dostosowanie ciągów komunikacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Zasadniczym elementem dostosowania ciągów komunikacyjnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych będą prze wykonywane w zakresie dostosowywania chodników

<i>LP</i>	<i>planowany rok wykonania</i>	<i>rodzaj robot</i>	<i>szacunkowa wartość całości zadania (w tys. Zł)</i>
1	2004	chodnik - ul.Rzemieslnicza (jedna strona)	156
2	2005	chodnik - ul.Rzemieslnicza (druga strona) ul.Mio2dowa	350
3	2008	chodnik - ul. Daszyńskiego	365
4	2009	chodnik - ul.Łośnicka	305
5	2008	chodnik - ul.Leśna	380
6	2007	chodnik - ul.11-go listopada	750
7	2009	chodnik - Irządze dojście do przychodni	85
8	2011	chodnik - Łazy dojście do przychodni	80
9	2011	chodnik - Włodowice dojście do urzędu gminy	250
10	2010	Chodnik - Kroczyce dojścia do przychodni i Urzędu Gminy	550
11	2012	chodnik - Pradła dojście do szkoły	160

Jednocześnie sukcesywnie w latach 2003-2013 będą wykonywane prace związane z obniżaniem krawężników przy przejściach dla pieszych w ciągu dróg powiatowych administrowanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Zawierciu.

7. Dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych

W związku z wynikami diagnozy przeprowadzonej przez Wydział Gospodarki Mieniem Powiatu na temat stanu budynków użyteczności publicznej pod kątem ich dostępności dla osób niepełnosprawnych, planowane inwestycje rozdzielono w czasie co obrazuje załącznik tabela nr.1. Najwięcej koniecznych inwestycji sygnalizują zarządcy budynków oświatowych i służby zdrowia. Poniższa tabela klasyfikuje inwestycje według rodzaju przedsięwzięcia, natomiast szczegółowy wykaz stanu faktycznego budynków i planowanych zmian stanowiący kolejne załączniki do niniejszego programu będzie na bieżąco monitorowany przez odpowiednie służby Starostwa Powiatowego.

Program jest dokumentem otwartym i podatnym na wprowadzanie zmian, uzupełnienia o nowe propozycje rozwiązań.

Oczekujemy na wiele inicjatyw wspierających go pochodzących głównie z sektora pozarządowego.

Realizacja zadań tego programu z oczywistych względów uzależniona od środków finansowych wymaga pokonania największej bariery - bariery świadomościowej od uczestników tego procesu.

Konieczne wydaje się stałe uwzględnianie założeń programu podczas planowania budżetu aby stworzyć warunki do tzw. montażu finansowych, pozwalających aplikować pod adresem różnych funduszy pozabudżetowych.